

**NOVI DOKAZI O UPOTREBI GVOŽĐA U OKVIRIMA
BRNJIČKE KULTURNE GRUPE (približno 1350 – 1100. godina
pre n.e.)**

Milorad Stojić

SANU, Arheološki institut, Beograd

Iz arheološke kampanje 2006. godine na lokalitetu Hisar u Leskovcu potiče zajednički nalaz gvozdene i bronzane sekire (kelta) u zatvorenom kontekstu, koji potvrđuje korišćenje gvožđa u okvirima brnjičke kulturne grupe. Bronzana sekira iz tog zajedničkog nalaza osobena je za početak Ha A2 (približno prelaz iz XII u XI vek pre n.e.). Gvozdена sekira pripada veoma rasprostranjenom takozvanom krstastom tipu koji je izrađivan skoro 1000 godina, od približno 1250. do 300. godine pre n.e.

Ovim pronalaskom stvorena je potpunija slika o metalurgiji gvožđa na lokalitetu Hisar u Leskovcu. Naime, nakon pronalaska gvozdenog predmeta (Turovićeva igla) 1999. godine, tokom svih ostalih arheoloških iskopavanja na jednom delu ovog arheološkog lokaliteta dobijeni su novi podaci o metalurgiji gvožđa i zanatstvu zasnovanom na tom metalu. Od 2002. do 2006. godine u zatvorenim celinama iz razdoblja Brnjica I i Brnjica II, pored gvozdenih predmeta i amorfnog gvožđa, velikih količina zgure i više metalurških peća, pronađeno je na desetine žrvnjeva za mlevenje rude i više keramičkih duvaljki za uduvanje vazduha; što dokazuje lokanu metalurgiju gvožđa. Kalupi za livenje bronzanih predmeta, kao i za jedno naselje veliki broj bronzanih predmeta i amorfna bronza ukazuju da se na isto mestu nalazio i centar za proizvodnju bronzanih predmeta, a najverovatnije i mesto za proizvodnju bronzе.